

INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland. e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) - 22

Šis leidinys leidžiamas
rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

Nr. 9/10 (116/117) 1969 gruodžio 6

51-osios LIETUVOS KARIUOMENĖS metinės

Minėdami Lietuvos kariuomenės sukaktis, daugiausia kalbame apie 1918-1920 ~~savanorius~~ ir jų žygius. Užsimename ir apie nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, bet nuošaliai paliekame istorinės Lietuvos kari, kuris padėjo Mindaugui įkurti mūsų valstybę, o ir dar prieš Lietuvos valstybės įkūrimą gynė aisčių gentis nuo jų kaimynų. Tik jo drąsos ir pasiaukojimo dėka mūsų tauta išliko iki šių dienų.

Ginkluotosios pajėgos buvo ir tebėra viena paveikiausių politinių priemonių. Kai kitos priemonės nieko nebepadeda, tada griebiamasi ginklo.

Istorijos šaltiniai rodo, kad Lietuva, XII-XIV amžiuje būdama viena stipriausių Rytų Europos galybių, turėjo gerą ir tvirtą kariuomenę. Nors ir nežinome tikslios datos, kada buvo galutinai suvienyta mūsų tauta, tačiau manoma, kad tai turėjo įvykti prieš 1236. Tais metais įvyko pirmas suvienytos Lietuvos kariuomenės mūšis su vokiečių ordinu. Kovą laimėjo lietuviai, o vyriausioji ordino vadovybė su pačiu magistru žuvo mūšio lauke. Kronikos rašo, kad iš to žygio sugrižo tik kelios dešimtys vokiečių karių.

Panašius karus teko vesti ne tik Mindaugui, bet ir kitiems Lietuvos valdovams. Vokiečių ordinas, neįstengdamas užkariauti žemaičių, 1252 Kuršmarių ir Baltijos kampe pasistatė pilį, dabartinę Klaipėdą, iš kurios nuolat užpuldinėjo lietuvius. Didžiausia Lietuvos žemių gynimo našta teko žemaičiams.

1260 Livonijos ordinas, pasikvietęs Prūsų ordiną ir su daugybe kitų talkininkų, surengė žygį į Lietuvą. Jie norėjo sugriauti Kuršuvos pilį ties Jurbarku, bet buvo lietuvių kariuomenės pasitikti prie Durbės ežero ir sumušti. Mūšyje ordinas neteko visos savo vadovybės su Livonijos magistru ir Prūsų maršalka. Tai buvo antras, istorijos šaltinių paliudytas didelis mūšis, laimėtas lietuvių prieš galingą priešą. Laimėjimas turėjo didelę politinę reikšmę. Po jo Prūsuoje ir Livonijoje prasidėjo sukilimai, kurie labai silpnino ordiną ir grėsė jo egzistencijai. Ordinas išsigelbėjo tik didelės Europos riterių paramos dėka.

Ir vėlesniais laikais lietuvis karys turėjo budriai stovėti savo tautos ir valstybės sargyboje. Vien tik 1345-1377, t.y. 32-jų metų laikotarpy, kryžiuočiai nuo Nemuno net 70 kartų, o iš Livonijos pusės 30 kartų puolė Lietuvos žemes. Už tai lietuviai atsilygino puolėjams, suruošdami į vakarus 31, o į Livoniją 11 žygių.

Nemuno pakrantės buvo nuolat laistomos lietuvių karių krauju. Ši padėtis tęsėsi iki didžiojo triuškinančio smūgio, kuris vokiečių ordinui buvo suduotas 1410 liepos 15 istoriniame Žalgirio mūšyje. Nors jame dalyvavo sąjunginės pajėgos, bet lietuviai suvaidino lemiamą vaidmenį.

Mūšiai prieš vokiečių ordinus ir ypač Žalgirio kautynės parodo ano meto lietuvių karių ir jų vadų šaunumą bei pranašumą. Buvo kariuomena prieš galingesnę priešą, kurio kariai buvo profesionalai. Lietuviai tik gynėsi, žinodami, jog kovoja už savo krašto laisvę bei išlikimą. To žinojimo kaip tik trūko ordino ir vakarų riterių kariuomenei.

Dažnas ordino kronikininkų savo užrašuose nepagailėjo lietuviams peikiamųjų pastabų, tokių, kaip pavyzdžiui - Jie puola, kaip laukiniai žvėrys, - arba, - Vartojo negarbingą, pasalukišką ir bailių kovos metodą. Tos pastabos suprantamos. Vokiečių kronikininkai rašė ne apie savo draugus, bet apie mirtinius priešus. Ir šių dienų spaudoje taip pat nestinga visokių pramanų, kai rašoma apie priešus. Tačiau, jei tos pastabos ir būtų buvusios teisingos, tai lietuvių laikysena ir tuo atžvilgiu būtų pateisinama. Lietuviams tos kovos nebuvo joks nuotykių ieškojimo ar vyriškos jėgos išbandymo sportas, o gynimas savo laisvės ir gyvybės.

Netrūko ir nešališkų vertinimų. Taip, pavyzdžiui, buvo rašoma, kad lietuviai istorijos arenoje pasirodė, kaip karių ir gamtos tauta. Iš savo gamtos turtų jie maitinosi, o karu reiškė savo valstybinę veiklą. Jie buvo veiklesni ir karingesni už visus savo kaimynus. 13-to amžiaus kaimyninių tautų kronikos rašo apie juos, kaip apie narsius karius. Kryžiuočių kronikininkas Duesburg'as vadina juos kietasprandžiais, nenugalimais, patyrusiais kariais. O Livonijos ord. kronikininkas Henrikas šitaip apibūdina: "Lietuviai tuose kraštuose viešpatavo visoms tautoms - krikščioniškoms ir pagoniškoms. Tai jie pasiekė dėka savo karių užsispyrimo ir karo vadų sumanumo panaudoti tą ypatybę kovose su kaimynais. Dėl jų žygių į kaimynines sritis nedaug kas teisdrįsdavo gyventi savo namuose. Nuo mažo lietuvių skaičiaus jų priešai bėgo per miškus ir sodžius, kaip bėga kiškiai nuo medžiotojų ..."

Į karo žygius lietuviai jodavo raiti ir dideliais būriais. Jų ginklai buvo panašūs į kitų Europos šalių karių ginklus. Pagrindinis raitelio ginklas buvo kardas, o galvai ir krūtinei pridengti vartojo geležinius šalmsus. Arkliai buvo balnojami tokiais pat balnais ir taip pat žabojami, kaip vakaruose. Be to, raiteliai turėjo pentinus, o jų arkliai buvo puošiami žalvariniais papuošalais. Kadangi visus metalinius daiktus tekdavo įsigyti iš užsienio, tai ne visi jų turėdavo. Todėl kai į karą jodavo visi vyrai, o ne vien tik turtingesni bajorai, tuomet jų ginklai būdavo paprastesni. Į karą pašaukti paprasti ūkininkai ir jų vaikai dažnai stodavo į mūšį medžio buožėmis, iešmais ir kirviais ginkluoti.

Lietuviai turėjo savitą kariavimo būdą, savą taktiką. Pilims griauti jie vartojo savo pačių pasidirbtas mašinas - taranus. Yra žinoma, kad lietuviai per vieną naktį pasigamindavo tiltus ir jais keldavosi per plačias upes, tokias, kaip Dauguva. Taigi, senovės lietuvių karo technika buvo gana aukšta. Be to, jie labai greitai perimdavo ir pačius naujausius priešų ginklus. Pavyzdžiui, išradus kėstučio laikais. Nepraėjus nė metams, ir Kęstutis turėjo patrankų, kuriomis griovė kryžiuočių pilis.

Lietuvių žygiai buvo gerai organizuojami, o jų vadai veikė savita, bet gana gudria strategija, todėl pasiekdavo tolimus kraštus", baigia savo pastabas apie lietuvių ordino kronikininkas Henrikas. Kai Žalgirio mūšį skaudžiai pralaimėjęs vokiečių ordinas liovėsi puldinėjęs lietuvius, tai ir pastarieji jo nelietė. Ilgesnį laiką viešpatavo taika ir ramybė. Bet kaip tik tuo metu prasidėjo mūsų

valstybės nykimas ir žlugimas. Lietuviai įstengė atsispirti savo kaimynų kariškai jėgai, tačiau jie nepajėgė pasipriešinti vidinei grėsmei – savo diduomenės nevieningumui ir nutautėjimui. Pralaimėjimui ne mūšio laukuose, bet didikų salonuose privedė prie Lietuvos valstybės žlugimo.

Saunosios istorinės Lietuvos kariuomenės tradicijos buvo atgaivintos 1918–1920 kovų laukuose.

1918 vasario 16 Valstybės Taryba Vilniuje paskelbė nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą. Bet vien paskelbimo nepakako, o reikėjo laisvę ir nepriklausomybę ginklu iškovoti ir apginti. Tų pačių metų spalio mėnesį Taryba paskubomis sudarė trijų asmenų (Kubiliaus, Velykio ir Žilinsko) Apsaugos štabą, kuris lapkričio 11 sudarius prof. A. Voldemaro vyriausybę, virto Krašto apsaugos ministerija. Apsaugos štabas paskelbė lietuvių karininkų registraciją ir pradėjo kurti pirmąjį pėstininkų pulką Alytuje. Pulko vadu buvo paskirtas karininkas Galvydis-Bikauskas. Lapkričio 23 buvo išleistas pirmasis oficialus (spaustuvėje spausdintas) Krašto apsaugos ministerijos įsakymas Lietuvos kariuomenei. Jį pasirašė ministeris prof. A. Voldemaras. Įsakyme paskelbti visi buvusio Apsaugos štabo paskyrimai. Taip lapkričio 23-ioji tapo nepriklausomos Lietuvos valstybės kariuomenės gimimo diena, nors tikroji ginkluotųjų pajėgų užuomazga įvyko anksčiau, nes savanorių būriai jau prieš tą datą turėjo susidūrimų su priešu.

Mūsų kariuomenės laisvės kovų žygiai yra plačiai aptarti ir aprašyti, todėl čia ilgiau apie jų nesustosime. Jie buvo vainikuoti pergale. Iš rytų plūstančios bolševikų gaujos buvo išvytos už Dauguvos. Ties Kuršėnais buvo atmušti vokiečių-rusų kariniai būriai, vadovaujami generolo von der Goltz'o, skelbėsi kariaujant už senosios Rusijos atstatymą. Bermonto-Avalovo plėšikaujantieji daliniai buvo sumušti ties Radviliškiu 1919 lapkričio 21–22. Po tų kautynių mūsų kariuomenė praturtėjo karo medžiaga, atimta iš priešų. Į lietuvių rarius pateko 8 patrankos, apie 100 kulkosvydžių, 10 minosvydžių, 15 lėktuvų, 10.000 artilerijos sviedinių, daugybė šautuvų ir milijonai šovinių.

Nepriklausomybės kovos tomis pergalėmis nesibaigė. Mūsų pietinio kaimyno užmačios atstatyti unijinę Lenkijos-Lietuvos valstybę iš žodinio ginčo virto ginkluotu konfliktu. Nuo 1919 pavasario Pilsudskio vadovaujama lenkų kariuomenė pradėjo veržtis į Lietuvą tarp Gardino ir Vilniaus. Kautynės su lenkais pareikalavo ypatingo ryžto ir aukų, nes lenkai buvo remiami prancūzų ir kitų kraštų. Tačiau ir šitas priešas prieš Širvintų ir Giedraičių buvo sumuštas. Deja, tarptautinių organų įsikišimas sutrukdė Lietuvos kariuomenę nuo žygio į Vilnių ir nuo visos etnografinės Lietuvos išlaisvinimo. Nepriklausomybės kovos pareikalavo apie 4.000 jaunų vyrų aukų žuvusiais, sužeistais ir ligoninėse nuo žaizdų mirusiais. Mūsų tautos jie buvo minimi su didele pagarba. Žuvusiems pagerbti prie Vytauto Didžiojo muziejaus Kaune buvo pastatytas paminklas iš akmenų, sugabentų iš laukų, kuriuose vyko laisvės kovos. Šalia paminklo buvo įrengtas Nežinomo kareivio kapas. Šitas Karo, o vėliau Vytauto Didžiojo muziejaus sodelio kampelis greitai tapo tautos šventove. Čia kiekvieną rytą ir vakarą karo invalidai pakeldavo ir nuleisdavo muziejaus bokšte Lietuvos valstybės vėliavą ir gražiomis apeigomis pagerbdavo žuvusius ginklo brolius.

Garbingas mūsų kariuomenės tradicijas pratęsė 1941 sukilėliai prieš Raudonąją armiją ir 1944 pradėję sunkią ir milžinišką aukų pareikalavusią kovą prieš sovietinę okupaciją partizanai. Juos taip pat su pagarba mini visa patriotiškoji mūsų tautos dalis išėivijoje viešai, o tėvynėje slaptai, nes ten viešas jų gerbimas uždraustas. Nepriklausomos mūsų valstybės ginkluotąją pajėgą sudarė 1.550 karininkų ir 21.000 karių.

Lietuvos kariuomenė buvo vyriškumo ir pilietiškumo mokykla, kurioje kiekvienas jaunas vyras noriai tarnavo savo kraštui. Dažnai girdimi priekaištai, kad mūsų ginkluotosios pajėgos neatliko savo pareigos 1940 birželio vidury, nepasipriešinusios sovietų įsibrovimui ir okupacijai. Į tai tik tenka atsakyti, kad ginkluotomis pajėgomis visur disponuoja krašto vyriausybė. Anomis tragiškomis dienomis mūsų vyriausybė laikė tikslinga ginklu nesipriešinti sovietų invazijai. Kariuomenė šiam sprendimui pakluso, tuo parodydama savo drausmingumą.

Baigiant reikia pabrėžti, kad Lietuvos kariuomenė niekadoms nebuvo okupacijos ar priespaudos nešėja. XIV-XV šimtmečiu, kai didžioji Lietuvos kunigaikštija buvo savo ribas išplėtusi nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų, rytinių jos teritorijų gyventojai naudojami didelėmis laisvėmis. Ukrainiečiai didž. Lietuvos kunigaikštijoje gyventą laikotarpį vadina savo istorijos aukso amžiumi. Patekę į kitų valdžią, jie tiek daug laisvės ir savarankiškumo niekadoms nėra turėję.

Todėl ir šiandien, kai ginkluotosios pajėgos ir kariai nepopuliarūs visuomenėje, ypač jaunime, mes ramia sąžine ir didele pagarba minime metines Lietuvos kariuomenės, mūsų tautos laisvės ir nepriklausomybės gynėjos, ir lenkiame galvas prieš žuvusius jos narius.

Tokių minčių pluoštą pažėrė kapit.J.Barasas lapkričio 23 VLB Schweztingeno apylinkės valdybos surengtame Lietuvos kariuomenės 51-ųjų metinių minėjime.

Minėjimas buvo pradėtas 14,30 val. lietuvių darbo kuopų kapeliono kun.Br.Liubino pamaldomis, atlaikytomis inžinerijos kuopos kareivinių salėje. Savo pamoksle kun.Liubinas mezgė ryšį tarp to sekmadienio mišių Evangelijos ir kariuomenės. Šv.Mato Evangelija pranašauja Jeruzalės sugriovimą ir pasaulio pabaigą. Kiekvieno karo pasėka yra naikinimas ir mirtis. Tačiau tai dar nereiškia, kad karo vykdytojus - kariuomenę ir karius - turime smerkti. Kariai, giną didžiausias vertybes - tėvynę ir laisvę, ir už jas aukoją savo gyvybes, atlieka kilnų ir pagarbos vertą darbą. Lietuvos kariuomenė tą uždavinį garbingai atliko nepriklausomybės kovų metu, ji buvo tam pačiam uždaviniui atlikti ruošiama taikos laiku.

Kai buv. vokiečių kancleris Kiesinger'is vienoje savo kalboje prasiitarė, kad kariuomenė yra tautos mokykla, susilaukė daug priekaištų. Mes apie savo buvusią kariuomenę galime tai be jokių svyravimų tvirtinti.

Žygiuodamas į mūšį karys, akis į akį susitinka su mirtimi. Tikinčiajam kariui šią akistatą pergyventi padeda tikėjimas, kad mirtis yra tik medžiagiškas sunykimas, bet dvasiškas perėjimas į amžinąjį gyvenimą.

Pamokslininkas pabrėžė, kad šios dienos mišios aukojamos už Lietuvos laisvę amžių bėgyje žuvusius karius ir už tuos, kurie mirė kovodami už tuos pačius idealus ne kario uniformoje.

Tuoju po pamaldų toje pačioje salėje įvyko akademinė minėjimo dalis, kurią atidarė kuopos vadas inž.J.K.Valiūnas. Jis apibūdino minėjimo prasmę ir pakvietė susirinkusius atsistojimu bei susikaupimu prisiminti bei pagerbti žuvusius Lietuvos karius. Paskaitą apie Lietuvos kariuomenę skaitė kapit.J.Barasas, Kaiserslauterno lietuvių darbo kuopos vado pavaduotojas.

Meninę dalį pateikė iš Romuvos atvykę Vasario 16 gimnazijos mokiniai, paruošti ir vadovaujami mokyt.E.Tamošaitienės. Jauni besisypsantys veidai, žvalūs ir grakštūs judesiai, gražūs tautiniai drabužiai ir be priekaištų atlikti šokiai bei deklamacijos sukėlė visų pasigėrėjimą. Programą pranešinėjo Kristina Sutkaitytė.

Pirmosios pasirodė 8 mergaitės (Aldonos Gumuliauskaitė VI kl. ir Šaduikytė V kl., Marina Normantaitė V kl., Marytė Kuršytė VI kl., Kristina Sutkaitytė VI kl., Živilė Vilčinskaitė IV kl. ir Kristina

bei Romana Žutautaitės VII ir VI kl.) su savo elegantišku šokiu Kepurine. Rūta Kūnaitė (II kl.) nuotaikingai padeklamavo Vikt.Šimaičio Gražią šalį. Dvi poros mažųjų šokėjų (Vitas Subačius III kl., Algis Kiužauskas III kl., Justina Girgėlaitė II kl. ir Nijolė Oždinskaitė II kl.) šauniai pašoko Suktinį. Živilė Vilčinskaitė skambiu balsu ir gražia tarsena padeklamavo Mykolaičio-Pužino Tėvų šalį. Programą užbaigė Sutkaitytė, Vilčinskaitė, abi Žutautaitės ir Palavinskas komiškuoju Lenciūgėliu, linksmai nuteikusiu žiūrovus.

Dažnai skaitome spaudoje, kad kasmet ruošiami įvairūs minėjimai prailgsta. Šį kartą visi apgailestavo, kad programa išsisėmė ir reikia skirstytis.

Inž. J. K. Valiūnas padėkojo visiems programos atlikėjams, o viešnioms iš Vasario 16 gimnazijos įteikė puokštę gėlių. Minėjimas baigtas tautos himnu.

Svečiai buvo pakviesti kareiviškos vakarienės kuopos valgykloje. Pasisotinus, sekė pokalbiai prie stiklo vyno ar bokalo alaus sve-tainėje. Kuopos vyrai vaišino moksleivius-es saldumynais ir bealkoholiniais gėrimais.

----- xXx -----

R O M U V O J E

Svečių ir įvairių konferencijų, pobūvių bei posėdžių čia niekadoms netrūksta, tačiau š.m. spalio tuo atžvilgiu buvo ypač derlingas. Spalio 3-5 dienomis Romuvoje įvyko pirmasis

b u v u s i ū V a s a r i o 1 6 g i m n a z i j o s m o -
k i n i ū s u v a ū i a v i m a s ,

kuri suruošė VLB Jaunimo sekcija. Į Sekcijos valdybos kvietimą atsiliėpė apie 40 jaunuolių.

Rinkosi jie iš lėto. Spalio 3 vakare numatytas susipažinimo pobūvis negalėjo įvykti dėl per mažo dalyvių skaičiaus. Todėl tą dieną atvykusieji susibūrė nuošaliame kaimo restoranėly, gausiame prisiminimais iš mokslo dienų.

Spalio 4 jau buvo vykdoma oficiali programa. 10 val. Romuvos salėje suvažiavimą atidarė VLB Jaunimo sekcijos pirmininkas kun. V. Damijonaitis, Vasario 16 gimnazijos absolventas. Dalyvių eilės pamazū tirštėjo. Jose matėsi dar tik šiais metais baigusieji gimnaziją arba su vad. viduriniąja branda (Mittlere Reife) ją apleidę ir nuėję į praktinio lavinimo mokyklas, universitetuose mokslo besiekią, o taip pat jau spėję akademinis laipsnius įsigyti jaunuoliai. Visiškai suprantama, kad tarp jų buvo ne tik išsilavinimo, bet ir amžiaus skirtumas, siekias iki pilnos kartos.

Gimnazijos direktoriui V. Natkevičiui teko šį kartą į susirinkusius prabilti ne kaip auklėtojuį iš savo auklėtinius, bet kaip kolegai ir bičiuliui. Jis atvirai išdėstė Vasario 16 gimnazijos vargus ir džiaugsmus. Daugelis jų pasiliko tie patys, kuriais teko sielotis ir jo pirmatakams. Atsirado ir naujų. Buvę gimnazijos auklėtiniai galėtų jai padėti, populiariindami vienintelės lietuvių gimnazijos šiapus geležinės uždangos vardą tautiečių tarpe, kad ir jos neištiktų šv. Antano gimnazijos JAV-bėse ir saleziečių progimnazijos Italijoje likimas. Šios mokymo bei auklėjimo įstaigos padėtis iki šiol gerėjo. Prieš 4 metus nugriauti visiems akis badę ir mokinius bei mokytojus varginę barakai. Bendrabutis nuolat remontuojamas ir gerinamas ir ruošiamasi statyti naują. Tačiau jei lietuviai nenorės naujais rūmais naudotis, tai neverta jų nė statyti. Naujų mokinių šiemet atėjo į gimnaziją mažiau, negu buvo laukta. Direktorius V. Natkevičiaus balsas nebuvo tyruose šaukiantis. ...

sirado čia pat buvusių mokinių, pasižadėjusių bandyti aiškinti tautiečiams reikalą siųsti vaikus į lietuvių gimnaziją, nors šviesesnėms galvoms tai ir be aiškinimo savaime aišku.

Tą pačią dieną popiet surengtas simpoziumas Bendruomenės klausimu, kurį dėstė Artūras Hermanas iš Müncheno, Romas Šileris iš Aacheno ir Andrius Šmitas iš Bonnos. A.Hermanas išryškino jaunųjų tautiečių pareigas lietuvių visuomenei ir tėvynei. Kiekvieno garbės reikalas turėtų būti išlikti lietuviu (tu, kuo yra), dalyvauti visuomeninėje veikloje, palaikyti savąsias kultūros bei švietimo institucijas ir kurti lietuviškas šeimas.

R.Šileris, konstatavęs, jog daug jaunuolių tolsta nuo lietuvių visuomenės, ieškojo to reiškinio priežasčių. Kai kuriems Vasario 16 gimnazijos moksleiviams, priverstiems apleisti ar savo noru apleidusiems šios mokyklos suolą, tampa nebemieli visi lietuviai. Jie noriau bendrauja su svetimtaučiais. Vėliau, jei ir nori grįžti į tautiečių tarpą, būna sunku. Prie Bendruomenės apylinkių turėtų būti organizuoto jaunimo grupės. VLB Jaunimo sekcija turėtų būti pertvarkyta taip, kad joje galėtų tilpti visas Vokietijos lietuvių jaunimas. Reiktų jaunimą daugiau skatinti, traukti į veiklą, teikti pagalbą.

A.Šmitas pastebėjo, kad vyksta jaunųjų Vokietijos lietuvių nutautimas. Sunku jiems atsispirti aplinkai. Kai kurie net gėdinasis lietuvybės. Tas jausmas dažnai paveldimas iš tėvų. Sunku reikalauti iš vaikų, kad jie brangintų savo tautybę, jei tėvai jos nevertina. Daugelis šio krašto gyventojų pabaltiečius laiko vokiečiais. Po pranešimų vyko diskusijos, kuriose patys jaunieji mažai tedalyvavo.

Vakare iš Romuvos persikelta į kaimyninį Hemsbachą. To miestelio rotušės svetainėje įvyko pokylis, kuriame dalyvavo dabartinis ir du buvusieji gimnazijos direktoriai dr.J.Grinius ir kun.Br.Liubinas bei mokytojai. Maldą sukalbėjo Jaunimo sekcijos pirkas kun.V.Damijonaitis. Žymesnius svečius pristatė VLB narys jaunimo reikalams stud.A.Šmitas. Per vakarienę vyko asmeniniai pokalbiai, o po jos - šokiai.

Spalio 5, sekmadienį, pamaldas suvažiavimo dalyviams atlaikė kun. J.Urdzė (evangelikams) ir tėv.St.Šileika (katalikams). Sąskrydis baigtas vertinamosiomis pastabomis. Nutarta tokius suvažiavimus ruošti kasmet, geriausia per Sekmines, o pastabos turėtų pasitarnauti ateinančių sąskrydžių ruošėjams. Šį kartą pasigesta kultūrinės programos, kurią galėtų išpildyti patys dalyviai, o taip pat glaudesnio ryšio su dabartiniais moksleiviais. Pageidauta žinių apie kiekvieno nueitą kelią po gimnazijos baigimo. Pirmasis buvusių Vasario 16 gimnazijos mokinių sąskrydis laikytinas gražios tradicijos pradžia.

--- o o o ---

M i e l a s   i r   b r a n g u s   s v e č i a s

Visus svečius Romuva priima išskėstomis rankomis ir atvira širdimi, tačiau naujojo Europos lietuvių katalikų Ganytojo vysk.dr.A.L.Deksno sutikimas buvo ypač nuoširdus ir iškilmingas. Jam Vasario 16 gimnazija iš anksto pasiruošė.

Į lietuviškojo jaunimo auklėjimo bei mokymo židinį ir Vokietijos lietuvių bendruomenės vadovybės būstinę aukštasis svečias atvyko spalio 25-tą, šeštadienį. Jo laukė per šimtas šventiškai nusiteikusių nuolatinių Romuvos gyventojų, Bendruomenės vadovybės nariai, 12 iš įvairių Vokietijos vietovių suvažiavusių kunigų, du iš užsienio atvykę dvasiškiai ir gausus būrelis tautiečių, jų tarpe ir savo vaikus sutvirtinimo sakramento gauti atvežę tėvai bei patys konfirmantai.

Romuva garsi Vasario 16 gimnazija, tad natūralu, kad į ją ir kryo pirmasis ganytojo žvilgsnis. Mokytojus ir personalą jam pristatė direktorius V. Natkevičius, MA. Svečias nesitenkino oficialiu susipažinimu, bet stengėsi su kiekvienu dar asmeniškai pasikalbėti ir tarti malonų žodį. Jam rūpi ne tik lietuviškųjų institucijų, bet ir kiekvieno negausių mūsų tautiečių asmeninis likimas.

Šeštadienį 17 val. Romuvos salėje suruoštas bendras susitikimas su ganytoju. Pirmasis prabilo namų šeimininkas dir. V. Natkevičius. Jis supažindino svečią su gimnazijos padėtimi, atvirai papasakodamas jos rūpesčius ir laimėjimus. Iš jo pranešimo patirta, kad mokinių skaičius šiemet yra kritęs iki 80. Tai pirmas skambutis, raginęs daugiau dėmesio kreipti į šią instituciją. Gimnazija laukia paveikios paramos ir iš aukštojo svečio. Baigdamas kalbą, direktorius pabrėžė, kad Vasario 16 gimnazija yra vienintelė visame pasaulyje vidurinioji mokykla, įskaitant ir Lietuvą, kurioje dėstoma religija lietuvių kalba.

Meninę programą išpildė mokiniai, o paruošė mokyt. E. Tamošaitienė ir mokyt. K. Motgabis. Mergaitės gabiai padeklamavo porą eilėraščių, grakščiai pašoko Kepurinę, o mažieji sutrypė Kalvelį ir Suktinį. Vokietijos lietuvių kunigų vardu vyskupą pasveikino Sielovados direktorius prel. J. Aviža, evangelikų sveikinimus perdavė kun. J. Urdzė. Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas inž. J. K. Vailiūnas sveikinamajame žody pažymėjo, kad kunigai stipriai remia Bendruomenės veiklą ir patys joje aktyviai dalyvauja. Išreiškė viltį, kad ganytojas, turėdamas savo būstinę Vokietijoje, tėviškai rūpinsis ir Bendruomenė.

Katalikų pasauliečių vardu žodį tarė dr. J. Norkaitis. Jis nurodė, jog pasauliečių vaidmuo paskutiniuoju metu Bažnyčios gyvenime labai padidėjo. Jie nori ne tik klausyti, bet ir būti išklaustyti.

Skautų sveikinimus perdavė moksleiviai Petras Veršelis ir Irma Dilbaitė, ateitininkų – jų pirmininkas Ričardas Palavinskas, evangelikų – Jaunimo ratelio vadovas mokyt. Fr. Skėrys, VLB Romuvos apylinkės – jos pirmininkas mokyt. S. Antanaitis.

Atsakydamas į sveikinimus, ganytojas pasidžiaugė, kad galėjo aplankyti vieną svarbiausių laisvųjų lietuvių židinių, su kuriuo susipažinti jis seniai troško. Visi turi rūpintis jo gyvavimu. Vasario 16 gimnazijoje jaunimas ne tik mokosi, bet ir pratinasi lietuviškai galvoti. Iš jos laukias ir pašaukimų į kunigus bei vienuolius. Be dvasiškių indėlio išcivijos gyvenimas taptų skurdenis. Nuoširdžiai dėkojo visiems sveikintojams, ypač jaunesiems. Prisipažino geriausiai pažįstąs skautus ir ateitininkus, nes pačiam tekę būti jų gretose. Tai praturtinę jo gyvenimą. Miela buvusi žinia apie gerą katalikų ir evangelikų sugyvenimą.

Vyskupas rado laiko atskirai susitikti ir pasikalbėti su Romuvon atvykusiais kunigais. Jis painformavo dvasiškius apie savo pažiūras į pastoracinį ir visuomeninį darbą. Abi veiklos sritys yra svarbios, todėl kunigai turi jas abi vystyti. Reikia palaikyti asmeninį ryšį su tikinčiais, juos lankyti. Jis pats stengsis su kuo didesniu skaičiumi tautiečių susitikti. Be Vokietijos lankysias ir kitų Europos kraštų lietuvius. Primiausia noris susipažinti su kunigais. 1970 kovo 30 Bad Wörishofene kviečias lietuvių kunigų suvažiavimą, kuris truks bent 5 dienas.

Pagrindinis ganytojo lankymosi Romuvoje tikslas buvo s u t v i r t i n i m o s a k r a m e n t o s u t e i k i m a s 32 jaunuoliams – ems, kurių daugiau kaip pusė buvo Vasario 16 gimnazijos mokiniai. Kartu su vyskupu šv. Mišias aukojo 11 kunigų. Hüttenfeldo kaimo bažnytėlė buvo perpildyta tikinčiųjų, kurių daugelis priėmė komuniją.

Po pamaldų Sielovados direktorius prel. J. Aviža pakvietė visus pietų į gimnazijos valgyklą.

Pakeliui į Dieburgą, kur pernakvojo pas buv. Sielovados direktorių

tėv. Alfonsą Bernatonį, ganytojas aplankė Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininką inž. J. K. Valiūną su šeima Bensheime. Pirmadienį padarė vizitą Mainzo vyskupui dr. Hermann Volk, aplankė po širdies infarkto ligoninėje besigydantį savanorį-kūrėją mjr. J. Kriščiūną.

--- o o o ---

Vasario 16 gimnazijos kuratorijos susirinkimas įvyko lapkričio 22. Susirinko visi 9 kuratorijos nariai. Pirmą kartą dalyvavo BALFO atstovė Alina Grinienė, pavadavusi nuolatinį atstovą dr. J. Norkaitį. Pirmininkavo tėv. Alf. Bernatonis, sekretoriavo dr. V. Lenertas. Kuratorijos valdybos pirmininkas V. Natkevičius pranešė apie Vasario 16 gimnazijos padėtį. Jis išvardino, kiek mokinių iš kurio Vokietijos krašto lanko gimnaziją. Iš šiaurės Vokietijos (Schleswig-Holsteino, Hamburgo, Niedersachsens ir Bremeno) mokosi tik 8 moksleiviai. Tiek pat ir iš Bavarijos. Dėl to kalti mūsų visuomenės veikėjai, kad tėvams neišaiškina atžalyno į lietuvišką mokyklą siuntimo prasmės ir naudos. Kai kurie tėvai netgi bijosi, kad gali būti palaikyti prastais vokiečiais, jei vaikus leis į lietuvių gimnaziją ar su jais kalbės lietuviškai. Tokių skrupulų vokiečiai Lietuvoje neturėjo.

Lietuvybės išlaikymą sunkina ir mūsų tautiečių turtėjimas. Latvių gimnaziją lanko daugiausia inteligentų vaikai, pas mus priešingai. Tačiau du iš JAV-bių atvykę mokiniai yra inžinierių vaikai. Latviai ir ypač vengrai gauna daug mokinių iš užsienio.

Daugelis mūsų gimnazijos absolventų, ypač jos suolą palikę su vad. viduriniąja branda (6 klasių baigimo pažymėjimu), nepakankamai vertina tai, ką jiems yra davusi ši mokykla. Dabar tas nusistatymas pamažu keičiasi.

Naujų mokinių verbavimui pakenkė ir "Jaunimo žody" vokiečių kalba išspausdintas neigiamas rašinys apie Vasario 16 gimnaziją.

Gimnazijos vadovybė stengėsi painformuoti tautiečius apie savo mokyklą. Buvo lankomi LB apylinkių susirinkimai, rodomas filmas apie moksleivių gyvenimą Romuvoje, suruoštos Joninės. Vasarą Bendruomenės valdyba surengė vaikų stovyklą. Šį mėnesį berniukų bendrabučio vedimą perėmė jaunas kun. H. Šulcas, buvęs šios gimnazijos mokinys. Ateinančią vasarą jis vyks į JAV-bes, kur vadovaus bent porai jaunimo stovyklų.

Kuratorijos valdybos išdininkas J. Barasas pranešė apie finansinę padėtį. Pajamos iki šiol plaukė ir išlaidos buvo daromos pagal samatą. Apie naujo bendrabučio statybą informavo Kuratorijos reikalų vedėjas V. Bartusevičius. Bendruomenės ir Kuratorijos valdybos sutarė, kad statyba rūpinsis Kuratorijos valdyba.

Po pranešimų vyko gyvos diskusijos, kurių metu pasisakė visi dalyviai. Nutarta įsteigti Švietimo komisiją, į kurią išrinkti tėv. Alf. Bernatonis, kun. H. Šulcas, Alina Grinienė ir dr. V. Lenertas, suteikiant jiems teisę pasikviesti ir daugiau narių. Ji rūpinsis ir mokinių verbavimu.

Patvirtintas tekstas sutarties su Bendruomenės valdyba dėl Romuvos sodybos ir patalpų naudojimo gimnazijos reikalams.

Ateinančiais metais nutarta išleisti leidinėlį Vasario 16 gimnazijos 20-sioms metinėms paminėti.

--- o o o ---

Prezidento Stulginskio ir rašytojo Vaižganto minėjimą lapkričio 23 Romuvoje suruošė dr. J. Griniaus globojamos VIII klasės mokiniai.

Paskaitą apie Aleksandrą Stulginskį skaitė Jonas Sonsas. Pirmiausia jis pateikė pluoštą biografinių žinių. Stulg. tėvai buvo kumečiai,

vėliau žemės nuomotojai. Aleksandras norėjo būti kunigu, o tapo agronomu ir prezidentu. Agronomijos mokslus baigė Vokietijoje. 1913 grįžęs į Lietuvą, gavo viliojančių siūlymų dirbti Rusijoje, bet paliko savame krašte ir buvo agronomu Trakų apskrity. Dalyvavo spaudoje. Vokiečių okupacijos metu persikėlė į Vilnių. Buvo Švietimo draugijos "Ryto" pirmininkas, Nukentėjusiems nuo karo šelpti draugijos vadovybės narys, vėliau Krikščionių demokratų partijos pirmininkas ir t.t. Kaip Tautos tarybos narys, 1918 pasirašė Vasario 16 Akta. Buvo žemės reformos šalininkas. 1920 Steigiamojo Seimo pirmininkas, 1920-1926 Respublikos prezidentas. Jam prezidentaujant, nutiesti mūsų valstybinio gyvenimo pagrindai: priimtas ir dalinai įvykdytas žemės reformos įstatymas, sukurta sava valiuta, įsteigtas universitetas, atvaduota Klaipėda ir t.t. Valstybinėje ir visuomeninėje veikloje vadovavosi popiežių enciklikų socialiniais klausimais principais.

Įsigalėjus autoritetiniam režimui, 1927 pasitraukė į privatų gyvenimą; išvyko ūkininkauti į Kretingos valsč. įsigytą Jakubavos dvaro centrą, kur gyveno iki 1941 vidurio. Masinių trėmimų dienomis 1941 birželio mėn. su žmona buvo išvežtas į Sibirą, bet nuo žmonos atskirtas. 1952 nubaustas kalėti 25 metus. Po Stalino mirties iš kalėjimo paleistas. 1956 grįžo Lietuvon. Mirė š.m. rugsėjo 22. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse šalia žmonos.

Rašytojas Tumas-Vaižgantas minėtas 100-ųjų gimimo metinių proga. Apie jo gyvenimą ir kūrybą paskaitą skaitė Manfredas Šiušelis. Jis pastebėjo, kad sukaktis buvo paminėta abiejose geležinės uždangos pusėse gyvenančių lietuvių. Visi, neišskiriant nė komunistų, atsiliepė apie Vaižgantą palankiai.

Vaižgantas gimė (1869.IX.20) ir augo gražiojoje Aukštaitijoje pas tėvus ūkininkus. 1893 išventintas kunigu. Lietuviškoje spaudoje pradėjo rašinėti dar būdamas klieriku. Nuo 1895 pasirašinėjo Vaižganto slapyvardžiu. Lenkiškos orientacijos dvasinė vyriausybė jo nemėgo dėl bekompromisinio lietuviškumo ir kilnojo iš vienos partijos į kitą. Baudė Vaižgantą ir caro valdžia. 1896-1902 redagavo "Tėvynės sargą", vėliau dirbo "Vilniaus žinių" redakcijoje, įsteigė "Vilties" bendrovę ir nuo 1907 kartu su A.Smetona redagavo "Vilties" laikraštį, kurio poveiky buvo įsteigtos politinės Tautos Pažangos ir Tautininkų partijos. 1920-32 Vytauto bažnyčios Kaune rektorius, 1922-29 lietuvių literatūros lektorius ir vėliau docentas Lietuvos universitete. Mirė 1933.IV.29.

Vaižgantas buvo daugelio talentų asmuo. Jis - kunigas, pamokslininkas, publicistas, redaktorius, rašytojas, kritikas, literatūros dėstytojas, vertėjas, politikas ir t.t. Putino žodžiais, jis buvo kovotojas, moralinis autoritetas, giedrios dvasios-optimistas ir entuziastas, todėl mėgiamas jaunimo. Deimančiukų ieškotojas. Visa širdimi prisirišęs prie žemės ir žmonių. Yra prasitaręs, kad savo tautą labiau mylėjęs net už Dievą.

Medžiagą savo raštų temoms ėmęs daugiausia iš kovų prieš spaudos draudimą. Gyvenimą savo kūriniuose vaizduoja daugiau iš švieios pusės, nors neužmerkė akių ir prieš dėmes. Iš kitos pusės, jis yra vienas tragiškiausių lietuvių rašytojų. Daugelis jo veikėjų žūsta nuo nesaikingo alkoholio vartojimo arba seksualizmo pavergti. Tačiau ir tais atvejais jis nepraranda blaivo žvilgsnio ir negrimsta į pesimizmą, kaip pav. Žemaitė.

Vaižganto kūrybą pailiustravo Ričardas Palavinskas, paskaitydamas ištraukų iš "Pragiedrulių".

--- x ---

Spalio pradžioje Vasario 16 gimnaziją aplankė "Krikščionis gyvenime" sambūrio vadovybės narys ir reikalų vedėjas prel.dr. V. B a l č i ū n a s . Vokietiją jis pasiekė per Islandiją, Angliją, Prancūziją ir Šveicariją, kur svečiavosi pas lietuvius ir kitataučius.

A P Y L I N K Ė S E

LIETUVOS KARIUOMENĖS MINĖJIMAS MAINZE

VLB Mainzo apylinkė yra viena "kariškiausių". Jos nariais yra savanoriai-kūrėjai majorai J.Černius ir J.Kriščiūnas, su jais nuolatinį ryšį palaiko gen.št.pulk.V.Sutkus iš Bad Kreuznacho ir maj.P.Gudelis iš Lembergo. Čia dar neseniai buvo lietuvių darbo kuopa. Todėl mūsų kariuomenės sukaktys Mainze kasmet minimos. Nepraleista ir šiemet ji nepaminėta, nors pagrindinis tokių minėjimų rengėjas J. Kriščiūnas vis dar neįstengia visiškai atsitiesti po širdies infarkto. Visa minėjimo ruošimo ir, atrodo, išlaidų dalies našta šį kartą krito ant apylinkės pirmininko diplom.ekonom.J.Matulaičio pečių. Ta našta buvo juo sunkesnė, kadangi pirmininkas gyvena toli nuo Mainzo. Nepaisant to, šventė payko visu 100 %.

Minėjimas pradėtas pamaldomis Karmelitų bažnyčioje 12 val. Jas laikė tėv.Alf.Bernatonis ir kun.V.Damijonaitis. Galingai griaudė vienuolyno nažnyčios vargonai po muz.V.Banaičio pirštais, bet neįstengė nustelbti dar galingesnio solistės Br.Gailiūtės-Spiess balso. Porą giesmių giedojo visa bažnyčia.

Pamokslą lietuviškai ir vokiškai pasakė tėv.A.Bernatonis. Jis nurodė, kad mūsų kariuomenės minėjimas derinasi su lapkričio nuotaikom. Tą mėnesį švenčiamos Vėlinės, Atgailos ir maldos diena (Buss- u.Bettag), vyksta mirusiųjų minėjimas (Totensonntag). Šios mišios aukojamos už tėvynę ir tikėjimą žuvusius lietuvius. Priminė saviesiems ir ypač vokiečiams, kad po pirmojo pasaulinio karo lietuviai dar porą metų turėjo kovoti prieš bolševikus, rusų-vokiečių dalinius ir lenkus už savo nepriklausomos valstybės atstatymą. Po antrojo pasaulinio karo, kai Vakarai naudojosi taikos palaime, lietuviai dar 8 metus kovėsi su sovietiniu okupantu. Dešimtys tūkstančių žuvo kovoje, šimtai tūkstančių buvo nukankinti Sibire. Už juos pasimelsta iš Sibiro lietuvių maldaknygės.

Akademinė ir meninė minėjimo dalis vyko Neubrunnenhof'o viešbučio salėje-svetainėje. Ją 15 val. pradėjo apylinkės pirmininkas J.Matulaitis. Jis pasveikino visus savanorius-kūrėjus su gen.št.pulk.V. Sutkum priešaky. Žuvusieji pagerbti atsistojimu, per garsintuvą skambant karo invalidų komandai ir jų orkestrui grojant "Marija, Marija" Kaune prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Paskaitą vokiečių ir lietuvių kalbomis skaitė temperamentingasis ir originalusis kalbėtojas V.Banaitis. Jis visada pažeria kontroversinių minčių, drąsių teiginių, todėl jo klausytis visados įdomu, bet sunku padaryti paskaitos santrauką. Čia bus tik bandymas perduoti keletą jo minčių ir pateiktų duomenų apie mūsų kariuomenę.

1918 Vilniaus žydų laikraštyje buvo išspausdintas sarkastiškas skelbimas, kad Lietuvos kariuomenei reikalingi savanoriai su savo ginklais, drabužiais ir maistu. Toje pašaipoje, deja, buvo ir liūdnos tiesos. Iš tikro, ginklus tada turėjo rusai, lenkai, vokiečiai, tik ne lietuviai. Jie buvo išsikeisti į maistą, nusipirkti ir kovose iš priešų atimti. Nepaisant prasto ginklavimo ir aprangos, lietuvių žygiai buvo vainikuojami laimėjimais. 1919 pradžioje jauniems mūsų daliniams pasisekė sulaikyti bolševikų veržimąsi ties Kėdainiais (Tautišūnų kaimo laukuose žuvo pirmasis savanoris Povilas Lukšys) ir metų bėgyje nublokšti juos už Dauguvos. Susidorota ir su Bermonto-Avalovo daliniais. Apsiginta nuo į Kauną pasiryžusio žygiuoti Pilsudskio, kurio lenkiškai Lietuvai sąjungininkai ruošėsi padovanoti Klaipėdą. Pasibaigus kovoms, mūsų kariuomenė buvo demobilizuota. Visas dėmesys sutelktas į ūkinį krašto atstatymą ir kultūros kėlimą.

Iševijoje dažnai girdime priekaištų, kad nepriklausomoje Lietuvoje per daug lėšų buvo skiriama kariuomenei, kad viešpatavo militarizmas. Ar kaltinimas pagrįstas? Stambiausia suma gynybos reikalams buvo paskirta 1939, kai buvo įvykdyta dalinė mobilizacija. Ji pasiekė 89 milijonus litų, arba 23 % tų metų biudžeto, arba 5,3 % tautinių

pajamų (latviai 1939 metais - 7,6 %). JAV-bės kariniams reikalams dabar skiria 48 % biudžeto arba apie 13 % tautinių pajamų, Švedija apie 12 %, iš NATO valstybių reikalaujama skirti 10 %.

Iš kitos pusės sakoma, kad sovietinė Lietuva apsieina be gynybos išlaidų. Betgi Lietuvos vyrai turi tarnauti ne savo, o rusų kariuomenėje. Pusė okup.Lietuvos pramonės dirba karo reikalams. O kokiems reikalams sunaudojamos Lietuvos į Sovietų Sąjungos biudžetą pervežamos sumos?

Toliau priekaištaujama, kad ir tos, palyginti nedidelės sumos, išleistos nepriklausomos Lietuvos kariuomenei, būvusios lyg į bala išmestos. Ji negalėjo mūsų krašto apginti nuo okupacijos ir jo neapgynė. Kas kita dabar, kai už jo stovi galingoji Sov.Sąjunga.

Bet argi Sov.Sąjunga 1941 apgynė Lietuvą? Jos okupacinių dalinių buvimas pavertė mūsų tėvynę karo lauku.

Aišku, jog Lietuva viena negalėjo pasipriešinti sovietų invazijai. Tačiau tai padaryti būtų, gal būt, įstengusios visos trys Pabaltijo valstybės kartu. Jos galėjo sumobilizuoti apie pusmilijonį vyrų. Žinoma, bendra gynyba turėjo būti iš anksto sutarta ir jai pasirušta.

Lietuvos kariuomenė buvo dinamiškiausias mūsų visuomenės vienetas, mūsų tautos valstybingumo mokykla pilna to žodžio prasme. Ji buvo didžiulis ūkinis, kultūrinis ir sociologinis faktorius. Šalia karių ji turėjo kultūrinius ir auklėjimo uždavinius. Mūsų kariuomenėje dvelkte dvelkė istorinės Lietuvos dvasia (visi pulkai turėjo didžiųjų kunigaikščių vardus). Joje vyravo lietuviškasis elementas, t.y. krašto gyventojų daugumos pirmavimas, tuo tarpu kai kitose srityse, kaip prekyboje, pramonėje, amatuose daug kur pirmavo sve-timtaučiai.

Kariniu požiūriu mūsų karys labai aukštai vertintinas. Pavyzdžiui, sovietų paskirtas mūsų kariuomenės likvidatorius gener.Žemaitis-Baltušis buvo ja susižavėjęs. Jis pranašavo jai pirmavimą sovietų ginkluotose pajėgose. Maskva, matyt, kaip tik to bijodama, neleidžia kurti lietuvių tautinių dalinių net ir sovietinės armijos sudėty. Ji vengia mūsų žmonėms suteikti nors kiek savarankumo. Rusai nori, kad lietuviai visada jaustųsi reikalingi jų globos, nuo jų būtų priklausomi.

Lietuviai nėra militaristai. Neužtinkame nė vienos liaudies dainos, garbinančios karą. Kariavo tik iš didelio reikalo. Ir 1918 nebuvo numatyta kurti kariuomenę. Privertė ją organizuoti bolševikų įsibrovimas į kraštą. Jos branduolį sudarė savanoriai. Ir iš viso lietuviai daugiau pasižymėjo ne kaip kariai, bet kaip partizanai, kur pagrindinį vaidmenį vaidina asmeninis apsisprendimas priešintis. O asmeninis pasipriešinimas yra moralinis pasipriešinimas, kurio ginklu nugalėti neįmanoma.

Po trumputės pertraukos sekė meninė dalis. Solistė Bronė Gailiūtė-Spiess iš Belgijos, pianinu palydima V.Banaičio, dviem išėjimais padainavo dvi lietuvių liaudies dainas (Trijų seselių jaunas brolelis ir Kai aš grėbiau lankoj šieną), vokiečių liaudies dainą (iš operos Martha von Plotow), italų liaudies dainą, J.Naujalis - Jau vakaras buvo, populiariąją St.Šimkaus - Plaukia sau laivelis ir K. Kavecko - Na tai kas.

Vasario 16 gimnazijos mokiniai pasirodė su dviem šokiais (Kristinos Sutkaitytė ir Žutautaitė, Marina Normantaitė, Živilė Vilčinskaitė ir Ričardas Palavinskas pašoko Lenciūgėlių, o mažieji Justina Girgėlaitė, Nijolė Oldinskaitė, Vitas Subačius ir Algis Kiužauskas - Suktinį) ir dviem eilėraščiais (Ž.Vilčinskaitė padeklamavo Mykolaičio-Putino Tėvų šalį ir Rūta Kūnaitė - V.Šimaičio Gražią šalį).

Mokinius deklamacijų ir šokių išmokė mokyt.E.Tamošaitienė.

Apylinkės pirmininkas J.Matulaitis padėjo visiems programos atlikėjams (solistei Gailiūtei ir mokyt.Tamošaitienei įteikta gėlių) ir dalyviams, kurių tarpe buvo latvių, vengrų, čekų ir italų atstovai.

TAUTOS ŠVENTĖ DUESSELDORFE

Šiaurės Reino ir Vestfalijos lietuviai lapkričio 15 gražiai paminėjo lietuvių tautos šventę, kuri paprastai švenčiama rugsėjo 8. Organizavo Vokietijos LB valdybos įgaliotiniai prie to krašto vyriausybės, vadovaujant G.Šimkevičiui ir bendradarbiaujant apylinkių valdyboms. Dalyvavo lietuviai iš visų to krašto apylinkių - Bocholto, Burgsteinfurto, Dortmundo, Düsseldorfo, Hageno, Münsterio, Mühlheimo, iš kai kurių Žem.Saksonijos vietovių (Bielefeldo, Hannoverio), o taip pat visa grupė iš Belgijos su savo pirmininke p.Baltus. Buvę ir visa eilė kitų tautybių svečių. Iš vokiečių suminėtini ministerijų pareigūnai Heitz ir Weber ir socialdemokratų partijos atstovas, federal.parlamento narys dr.Gessner. Minėjimui vadovavo studentai Rūta Lendraitytė ir Andrius Šmitas. Atidaromąjį žodį tarė Düsseldorfo LB apylinkės pirmininkas M.Valaitis. Krašto valdybos vardu susirinkusius, o ypač rengėjus sveikino jos vicepirmininkas kun.Br.Liubinas. Paskaitą lietuviškai ir vokiškai skaitė Bonnos universiteto prof.dr.Z.Ivinskis. Kaip istorikui ir dera, jis išsamiai ir dokumentuotai kalbėjo apie lietuvių tautos didybę, apsireiškusią senojoje Lietuvos valstybėje ir jos kunigaikščiuose, ilgiausia sustodamas prie Vytauto Didžiojo. Profesorius taip pat palietė ir dabartinę mūsų tautos būseną, priminė prieš 30 metų Sov.Sąjungos su nacistine Vokietija pasirašytąjį paktą, nukreiptą prieš Lietuvos suverenumą. Nurodė, kad to pakto metinių dieną - rugpiūčio 23 - didžioji spauda apie sukaktį neužsiminė, o išsamiai aprašinėjo Vokietijos socialistų partijos atstovų viešnagę Maskvoje. Kalbėjo apie tylą, kuria mėgina komunistai pridengti Lietuvos valstybinės nepriklausomybės laikotarpį (1918-1940), tarsi jo visai nebūtų buvę, o jei apie jį rašo, tai vadina žiaurais išnaudojimo metu.

Baigdamas savo paskaitą, prof.Ivinskis kvietė iš istorijos semtis paguodos sunkumuose ir jėgų darbams. M e n i n ė j e programoje dalyvavo Br.Galiūtė-Spiess iš Belgijos, per 3 išėjimus padainavusi 6 dainas, pianinu palydint V.Banaičiui iš Bonnos. Vasario 16 gimnazijos moksleivės Rūta Kūnaitė ir Živilė Vilčinskaitė padeklamavo po eilėraščių. Didžiausio žiūrovų dėmesio ir įvertinimo susilaukė Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupė, pasirodžiusi su 7 šokiais. Tai buvo pirmasis jos pasirodymas šiais mokslo metais, tuo pačiu eilei šokėjų tikra premjera. Taip pirmą kartą reišėsi aštuntokas Ričardas Palavinskas kaip Lenciūgėlio solistas. Akordeonais palydėjo JAV-bių lietuvaite Ailyn Kidžiūtė ir stud.Alfredas Starukas iš Kėlno. Visą Vasario 16 gimnazijos duotą programą paruošė mokyt.Eliza Tamošaitienė. Po oficialiosios dalies sekė linksmavakaris. Dalyvavo apie 250 asmenų.

M ū n c h e n e

Rugsėjo 27 naujose "Haus der Begegnung" patalpose įvyko visuotinis narių susirinkimas, kuriam pirmininkavo J.Medušauskas, sekretoriauvo A.Griniene. Apylinkės pirmininkas A.Brakauskas pranešė, kad valdyba turėjo 12 posėdžių, suruošė Lietuvos kariuomenės ir Vasario 16 minėjimus, Kalėdų eglutę ir solistės L.Šukytės pagerbimą. Du valdybos nariai dalyvavo Vyr. rinkimų komisijoje, kuri savo darbą atliko sąžiningai.

Ilgametis v a r g o m o k y k l o s vedėjas mokyt.J.Laukaitis dėl ligos pasitraukė iš darbo. Mokyklai vadovauja Alina Griniene, padedama Birutės Skeberdienės.

Apylinkės knygynėlis iš Ludwigsfeldo perkeliamas į "Haus der Begegnung" patalpas. Jam vadovavo J.Gelažnikas ir P.Česūnas. Jų darbą tęs B.Jalinskiene. Visuotiniame susirinkime knygynėlio reikalams suaukota 56,--DM.

Atsisveikinta su iš "Haus der Begegnung" vedėjos pareigų pasitrau-

kiančia p.Richter, įteikiant jai gėlių ir dovanėlę.

Į naują apylinkės valdybą išrinkti: Richardas Hermanas, pirmininkas (8 München 12, Endlhauserstr.32), Alina Grinienė, sekretorė ir Ingrida Suokaitė-Helmerienė, narė jaunimo reikalams ir išdininkė. Pirmajame posėdy, pasiskirsčiusi pareigomis, naujoji valdyba nutarė atgaivinti apylinkės biuletinį "PLB Müncheno apylinkės žinias". Iki šiol jau išleisti du numeriai, pilni įdomių informacijų ir gražių minčių.

Spalio 22 Susitikimo namuose buvo sukviestas jaunimo pasitarimas, kurio tikslas "apjungti jaunimą į vieną lietuvišką šeimą ir suorganizuoti lietuvišką seminarą, kuriame vyresnieji ir studentai periodiškai referuotų įvairiais Lietuvos istorijos, kultūros ir gyvenimo klausimais".

Nutarta seminarus ruošti kas antrą trečiadienį. Po seminarų vyks tautinių šokių repetitijos. Be to, bus organizuojama išvyka į kalnus, bendrai bus lankomos parodos.

Seminaro reikalams J.Medušauskas paaukojo 100,--DM. Aukos bus ir toliau renkamos, o taip pat prašoma paramos iš Bavarijos krašto valdžios.

Pirmasis lietuvių jaunimo seminaras Munchene įvyko lapkričio 5. Paskaitą skaitė Vietname pusantrų metų išbuvęs JAV-bių karininkas St.Ripskis. Jis kalbėjo apie karą Vietname ir atsakinėjo į klausimus.

Lapkričio 12 atnaujintos tautinių šokių repetitijos.

Lapkričio 15 aplankyta ikonų paroda. Paaiškinimus davė J.Medušauskas.

Spalio 10 įvyko Müncheno Moterų klubo metinis susirinkimas ir kavutė. Iš pirmininkės J.Jurkonienės pranešimo paaiškėjo, kad klubas per metus turėjo 9 susirinkimus, suruošė vieną išvyką, vieną literatūros vakarą ir lankė bei globojo senelius ir ligonius.

Į naują valdybą išrinktos V.Hermanienė (pirmininkė), B.Jalinskienė (sekretorė) ir O.Sakalauskienė (išdininkė).

Klubo moterų susirinkimai vyks kiekvieno mėnesio trečiąją šeštadienį 15 val. Haus der Begegnung patalpose, o susitikimai ir pokalbiai - kiekvieną trečiadienį 14.30 val. Petershof'o kavinėj Marienplatz.

Neustadte prie Baltijos jūros rengėjų komitetas, susidedas iš dekaną kun.V.Šarkos, VLB valdybos įgaliotinio prie Schleswig-Holsteino vyriausybės Pr.Liėgaus ir neseniai atsikūrusios VLB Neustadto apylinkės pirmininko J.Breskio 25-ųjų tremties metinių progą lapkričio 22 suruošė lietuvių diena. Visa programa vyko popiet.

Pamaldas šv.Jono bažnyčioje atlaikė vysk.dr.A.Deksnyš. Bendra vakarienė įvyko Stadt Kiel viešbuty, o po jos - iškilmingas Aktas. Pirmasis prabilo garbingasis svečias vyskupas Deksnys. Sveikino Neustadto burmistras (Bürgervorsteher) Koch, Lübecko probstas kun. Biedendick, Neustadto evangelikų pastorius Raabe, prof.J.Eretas iš Baselio ir kiti.

Paskaitą apie istorinę Lietuvą ir jos didybės laikotarpį skaitė prof.dr.Z.Ivinskis iš Bonnos.

Meninėje dalyje dainavo solistai Isabella (sopranas) ir Herbertas (basas) Schröderiai ir kvartetą, susidedas iš Helm.Bertulaičio, Juozo Jasiulaičio, Stasio Jasiulaičio bei Eriko Rotkio. Dainininkus pianinu ir akordeonu palydėjo Silvia ir Vilius Lemkes.

Šventė rado atgarsį vietos vokiečių spaudoje, kuri pateikė prof. Z.Ivinskio paskaitos mintis, išsispausdino vysk.Deksnio atvaizdus ir t.t.

Lietuviai šitame Holsteino kampely gražiai prisistatė vokiečių visuomenei ir patys labiau įsisąmonino savo vertę.

VLB Bonnos - K 8 l n o apylinkė aplinkraščių Nr.14 ir " S t u t t g a r t o " apylinkė biuleteniū SAVI Nr.9 priminė nariams, jog metams baigiantis susimokėtų solidarumo įnašą. Ir kitos apylinkės, kurios iki šiol dar nesutvarkė finansinės atskaitymybės, turėtų pasirūpinti iki šių metų galo tai padaryti. Nuo solidarumo įnašų mokėjimo dalinai priklauso vokiečių įstaigų parama Lietuvių bendruomenės veiklai.

K a i s e r s l a u t e r n o lietuviai lapkričio 1 aplankė savo tautiečių kapus. Čia 1969 palaidoti Stasys Vadopalas, Kazys Kučas ir Leonas Markevičius. Iš viso Kaiserslauterno kapinėse jau ilsisi 30 su viršum lietuvių.

S c h w e t z i n g e n e 8591 LS kuopos tautiečių kapai buvo lankomi lapkričio 2. Šiomet čia palaidotas Stasys Ralys. Schwetzingeno kapinėse ilsisi 8 lietuviai.

N o r d r h e i n - W e s t f a l i j o j veikiančių Lietuvių bendruomenės apylinkių vadovų suvažiavimas-seminaras kviečiamas 1970 sausio 17 B o c h o l t e . Organizuoja VLB valdybos atstovybė prie to krašto vyriausybės, vadovaujama Gv. Šimkevičiaus. Suvažiavime bus planuojama ateinančių metų veikla bei ieškoma naujų jos būdų, renginių pajavairinimų, naujų narių ir ypatingai jaunimo pritraukimo prie Bendruomenės. Dalyvauti kviečiami Nordrhein-Westfalijos LB apylinkių pirmininkai ir kiti valdybų nariai. Iki šių metų pabaigos visi prašomi užsiregistruoti pas Gv. Šimkevičių (429 Bocholt, Wertherstr.1. Telef.6695).

Wuppertaly

lapkričio 29 įvyko VLB Bonnos-Kölno apylinkės pobūvis, kuriame dalyvavo apie 70 asmenų, daugiausia jaunimo. Organizacinius darbus atliko J. ir St.Jasulaičiai ir Bir. bei Helm.Bertulaičiai. Rodytos skaidrės apie Lietuvą, dainavo "Baltijos"kvartetas, prieš savaitę gražiai pasirodęs Neustadte lietuvių dienoje ir Salzgitter-Lebenstedte. Apie Lietuvių bendruomenę ir vietos apylinkę kalbėjo Rom.Šileris. Gintadienio proga pasveikintas kvarteto muzikinis vadovas V.Lemkis. Šokta ir dainuota apylinkės nario Pov.Petrikaičio kapelai grojant. VLB Bonnos-Kölno apylinkė suorganizavo tautinių šokių grupę, kuri uoliai lavinasi Vasario 16 šventei Bielefelde. Tai bus visų Nordrhein-Westfalijos lietuvių šventė, į kurią tikimasi susilaukti tautiečių ir iš Osnabrücko, Hannoverio, Lenenstedto-Salzgitterio, Bremeno ir kitų apylinkių.

----- xXx -----

PABALTIEČIŲ KULTŪROS DIENOS SAARBRÜCKENE

Keturiais viešais renginiais lapkričio 19-23 Baltų draugija, tal-kininkaujama "Aktion freier Staatsbürger" organizacijos, kreipėsi į Saaro krašto gyventojus, primindama lietuvių, latvių ir estų likimą bei laisvės reikalą.

Kultūros dienos buvo 16-asis Baltų draugijos renginys Vakarų Vokietijoje. Jas globojo Saaro krašto Darbo ir socialinių reikalų ministeris Simonis. Renginiuose dalyvavo apie 450 žmonių, apie juos rašė spauda, pranešė televizija.

Penkias dienas trukusią parodą moderniškios Kongresshalle's patalpose aplankė daugiau kaip 300 žmonių. Jos pagrindą sudarė dail.A.Krivicko apipavidalintas grafikos rinkinys (11 dailininkų 75 darbai) ir apie 20 dievdirbio St.Motuzo darbų. Šalia tipingų trijų tautų moteriškų rūbų dar buvo išstatytas senoviškų žemėlapių bei graviūrų rinkinys, liečiantis Estiją bei Latviją. Didžiausią susidomėjimą sukėlė Motuzo medžio plastikos. Žinovams pasitarnavo kaip priemonė suprasti modernių dailininkų stilių, kilusį iš liaudies

kūrybos. Įdomu ir tai, jog meno žinovai iškart pastebėjo aiškų tremties ir Lietuvos jaunųjų dailininkų stiliaus bendrumą. Maloniai lankytojus nustebino V.K. Jonyno 1947 pašto ženklų rinkinys to krašto motyvais. Be to, buvo išstatyti M.K. Čiurlionio reprodukcijų pavyzdžiai. Juk jų originalams gresia pavojus žūti, jeigu okupacinė biurokratija Lietuvoje greit nesusipras skirti žadėtus pinigus restauravimui...

Į dr. A. Geručio paskaitą apie Pabaltijo tautas ir jų apsisprendimo teisę atsilankė apie 70 žmonių, jų tarpe nemažas skaičius politika besidominčių inteligentų. Paskaitininkas išsamiai nušvietė Lietuvos dabartinę padėtį, istorinę raidą ir lietuvių laisvės ryžtą. Diskusijose buvo atsakyta ir eilė opių klausimų, ne vienam vokiečių dalyviui reiškiant pasipiktinimą vietinės vokiečių spaudos nesidomėjimu Pabaltiju ir oportunistiška laikysena Rytų Europos tautų likimo atžvilgiu. Paskaitą suruošė "Aktion freier Staatsbürger" organizacija, leidžianti "Stimme der Freiheit" laikraštį, pernai išleidusi spec. numerį estams, latviams bei lietuviams ir dabar ruošianti spec. laidą visoms pavergtoms tautoms su atskiru puslapiu Lietuvai.

Tenka apgaildestauti, kad nedaug žmonių tesusirinko paklaustyti kamerinio koncerto Saarbrückeno radiofone su lietuvių bei estų liaudies dainomis ir latvių čelisto V. Zakio, Kylio operos koncertmeisterio, atliekamom dviem sonatom. Lietuviškas dainas gražiais aranžimentais vokiškai atliko pirmacilis Stuttgarto radiofono solistų kvartetas, vadovaujamas dr. Dahmeno. Mažas dalyvių skaičius aiškintinas tuo, jog radiofono patalpos, nors ir puošnios, yra vis tik 5 kilometrai už miesto aukštame kalne, nepasiekiamam viešojo susisiekimo priemonėm. Radiofonas vėliau pertransliuos įrašus iš koncerto.

Darniu akordu pasibaigė renginių ciklas sekmadienio rytą Kongresshalle's patalpose iškilmingu aktu (Feierstunde) su ministerio Simonio kalba. Ministeris dideliu atvirumu šnekėjo apie Pabaltijo ir vokiečių kaimynystės raidą, pabaltiečių patirtas skriaudas, reikšdamas viltį, kad ir šios tautos, laikui atėjus, taps sujungtos laisvų tautų Europos dalimi.

Pabaigos žody Baltų draugijos gener. sekretorius Grünbaum reiškė padėką ir susižavėjimą Saaro krašto gyventojų nuoširdumu ir šviesiu mentalitetu. Gyvendami pakrašty ir pažindami kitas tautas, jie įsigijo mentalitetą, labai panašų į pabaltiečių. Šioms dienoms ir renginiams prisiminti, ministeriui įteikta dr. Geručio redaguota anglų kalba Amerikoje išėjusi knyga "Lithuania 700 years".

Meninėje programos dalyje miesto teatro režisierius Greuël rečitavo pabaltiečių poetų eilėraščių vertimus, jų tarpe ir mūsų Aisčio poezijos. Radiofono styginis kvartetas pagrojo tris Čiurlionio muzikos veikalus ir Naujallio "Svajonę", kurią įtraukė į savo nuolatinį repertuarą.

Minėjimas praėjo labai rimta ir pakilia nuotaika. Jis baigtas trimis Pabaltijo tautų himnais.

Organizuojant renginius, talkininkavo VLB Saaro krašto apylinkės pirmininkas A. Palavinskas su žmona. Renginių metu ryši su Lietuvių bendruomene pagaliau surado keli seniai Saarbrücke ne gyveną mūsų tautiečiai.

DAIL.A.KRIVICKO KŪRYBA MERINO GALERIJOJE

Lapkričio 22 Wormso mieste, naujai atidarytoje Merino galerijoje, kuri rodo dabarties žinomų prancūzų, ispanų, italų ir vokiečių kūrybą, įvyko ispanų-vokiečių dailės parodos atidarymas. Šioje parodoje dalyvauja ir Vasario 16 gimnazijos mokyt.dail.A.Krivickas su naujausiu grafiškai kolažiniu darbu MERGAITE.

Po trumpo atidaromojo žodžio įvyko ispanų šokio ir muzikos pasirodymas. Parodos atidaryme dalyvavo daug menu besidominčios vokiečių visuomenės ir dailininkų. Į atidarymą buvo nuvykę ir keletas Vasario 16 gimnazijos mokytojų bei vyresniųjų mokinių.

LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ 1970

Spalio 18 Vasario 16 gimnazijoje įvyko organizacijų posėdis dėl ateinančių metų Liet. studijų savaitės. Jį sukviėtė ELFB atstovas dir.V.Natkevičius. VLB valdybai atstovavo kun.Br.Liubinas, ateitininkams sendraugiams - dr.J.Grinius, ateitininkams studentams - V. Bartusevičius, Liet.studentų sąjungai - M.Landas, skautėms mergaitėms - H.Motgabienė ir skautams berniukams - Ant.Veršelis. Evangelikų jaunimo rotelio atstovas paskutinę dieną pranešė, jog dalyvauti negali, bet sutinka su susirinkusiųjų nutarimais.

1970 Lietuviškųjų studijų savaitė įvyks liepos 19-26 Rottenburgo vyskupijos Katalikų akademijos namuose Stuttgart-Hohenheim, Paracelsusstr.91. Suaugusieji dalyviai moka 70,--DM, studentai 35,--DM, abiturientai ir moksleiviai 15,--DM.

Savaitės paskaitų moderatorium išrinktas dir.V.Natkevičius, o jos ruošimo komisijon - Stud.M.Landas, kun.Br.Liubinas ir mokyt.Fr.Skėrys. Meniniams renginiams organizuoti pakviesta Alina Grinienė, o palaikyti ryšiams su Rottenburgo vyskupijos Katal. mokslų akademija - kun.K.Senkus.

STEIGIAMAS KNYGYNAS

VLB valdyba steigia Centrinę lituanistinę biblioteką. Jau surastas tinkamas asmuo knygynui organizuoti ir vesti. Knygas iš jo bus galima užsisakyti paštu. Biblioteką pasižadėjo remti BALFas.

ORGANIZUOJASI VOKIETIJOS LIETUVIAI GYDYTOJAI

Iniciatyvos suburti visus lietuvius gydytojus Vokietijoje ėmėsi gyd.V.J.Bylaitis (53 Bonn, Schumannstr.82). Jis prašo kolegas pranešti jam savo adresus.

----- xXx -----

S U K A K T U V I N I N K A I

KUN. JUOZAS URDŽĖ

rugsėjo 7 sulaukė 60 metų amžiaus. Yra gimęs 1909 Gaudžiuočių kaime, Mažeikių apskrity. Vytauto Didž. universitete Kaune baigė Evangelikų teologijos fakultetą. Dirbo Biržų parapijoje, o karo metu - Gross-Spiegel parapijoje Pomeranijoje. Po karo aptarnavo 10 tremtinių stovyklų Holsteine. Gyveno Lübecke.

Kun.J.Urdžė daug metų pašventė mokslo siekiančiam jaunimui. 1948 Hangelare prie Bonnos įsteigė Pabaltiečių krikščionių studentų namus. Vėliau namai perkelti į Bad Godesbergą, į seną Annabergo pilį, kurią pamažu atnaujino ir pastatė naujus namus. Pabaltiečių krikščionių studentų namuose gyveno ir šiuo metu dar gyvena ir lietuviai, einančių mokslus Bonnos universitete. Juose vyksta jaunimo suvažiavimai, o šiais metais buvo priglaudę Lietuviškųjų studijų savaitės dalyvius.

Lietuvių evangelikų sielovada Vokietijoje yra paskyrusi kun.Urdžė atstovauti jai Vasario 16 gimnazijos kuratorijoje. Be to, jis yra ir Vasario 16 gimnazijos evangelikų mokinių kapelionas. Paskutiniame lietuvių evangelikų sinode išrinktas vicesenjoru.

Rūpina dvasinius lietuvių evangelikų reikalus Westfalijos krašte.

MAJ. JUOZAS VENCKUS

60-ąjį gimtadienį atšventė spalio 29. Gimęs Luokėje, daugiavaikėje žemaičio ūkininko šeimoje. Viduriniuosius mokslus ėjo ir brandos atestatą įsigijo Žemaitijos sostinėje Telšiuose. Priklausė ateitininkams ir skautams, buvo geras sportininkas. Karinę prievolę atliko Karo mokykloje, kurią baigė ats. leitenanto laipsniu. Apie pusantrų metų tarnavo policijoje (buvo baigęs Kauno aukštesniąją policijos mokyklą), tačiau "svetur" neprigijo: grįžo į Žemaitiją, sukūrė šeimą ir dirbo tėvo ūkyje. Buvo Luokės šaulių kuopos vadu. Okupavus Lietuvą sovietams tuojau pajuto, kad yra bolševikų persekiojamas, todėl 1941 kovo mėn. pabėgo į Vokietiją. Grįžo po trijų mėnesių vokiečio kario uniformoje, bet neilgai ją tedėvėjo - netrukus vėl grįžo į savo ūkį. 1943 stojo į Lietuviškąją rinktinę, kur buvo kuopos vadu, o Rinktinę panaikinus -- Kretingos komendanto pavaduotoju.

Priartėjus sovietų frontui, organizavo Žemaitijos gynimą, vadovaudamas kuopai. Dalyvavo 1944 spalio 7 kautynėse prie Sėdos. Su sumušto pulko gurguolėmis pasiekė Vokietiją.

1947 stojo į amerikiečių tarnybą - darbo kuopas, kuriose iš pradžių turėjo leitenanto laipsnį, o 1949 pakeltas kapitonu ir netrukus paskirtas kuopos vadu. Prieš pat 60-ąjį gimtadienį pakeltas majoru. Dabar yra 8593 LS inžinerijos lietuvių kuopos vadas Kaiserslauterne. Apdovanotas įvairiais kariškais atžymėjimais ir pagyrimais.

Maj. Venckus gyvai dalyvauja Vokietijos lietuvių bendruomenės gyvenime. Jo rūpesčiu atgaivinta apylinkė lietuvių darbo kuopoje; vėliau apėmusi visą Kaiserslauterno apylinkę. 1962-65 buvo VLB tarybos narys, du metus - VLB garbės teismo teisėjas.

MAJ. JUOZAS KRIŠČIŪNAS

spalio 29 atšventė 70-ąjį gimtadienį. Sklaidydami sukaktuvinininko biografijos lapus matome, kad dienos šviesą jis išvydo gausioje Suvalkijos ūkininko šeimoje Skuciškės kaime, Kazlų valsč., Marijampolės apskr. Po pradžios mokslo baigimo daugiau mokyklos suolo jam trinti neteko. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir dalyvavo kovose prieš bermontininkus, bolševikus ir lenkus. 1921 gruody baigė karo mokyklą. Klaipėdos Vytauto Didž. gimnazijos brandos atestatą įsigijo jau būdamas karininku, o teisių fakulteto ekonomijos mokslus baigė atleistas iš kariuomenės už dalyvavimą ir ruošimą voldemarininkų sukilimo 1934.

Pirmąją bolševikų okupaciją praleido Marijampolės kalėjime, o šeima buvo išvežta į Sibirą. 1941 rugpiūtį stojo į Savisaugos dalinius, kur gavo majoro laipsnį ir buvo paskirtas ypatingo bataliono vadu, tačiau netrukus susirgo ir buvo atleistas iš karinės tarnybos.

1944 pasitraukė į Vokietiją. 1948 stojo į pagelbinius anglų kariuomenės dalinius. Po trejetų metų persikėlė į amerikiečių darbo tarnybą, kur netrukus buvo pakeltas leitenantu. Tarnavo 4204 LS lietuvių sargybų kuopoje iki jos panaikinimo Uhlerborne 1964.

Gyveno nerūpestingą pensininko gyvenimą. Tačiau prieš porą mėnesių ištiko širdies infarktas, su kurio pasekmėmis iki šiol tebekovoja.

Maj. Kriščiūnas iki paskutiniųjų dienų buvo uolus bendruomenininkas: keturis kartus buvo išrinktas VLB tarybos nariu (1953-65), o 1965-66 buvo Krašto valdybos narys. Keletą metų kontroliavo Bendruomenės finansus ir veiklą. Dabar yra VLB Mainzo apylinkės sekretorius ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių sąjungos Vokietijos krašto skyriaus valdybos sekretorius ir išdininkas.

Sukaktuvinininkui linkime greitai visiškai sutvirtėti ir sugrįžti į Bendruomenės darbuotojų gretas.

M i r u s i e j i

Bruchmühlbach - Spalio 20 savo bute (Bruchmühlbach, Kaiserstr.34) širdies smūgio ištiktas mirė VLB Miesau apylinkės narys Sebastijonas VENYS. Palaidotas spalio 24 vietos parapijos kapinėse. Laidojimo apeigas atliko ir šv.Mišias atlaikė kun.Br.Liubinas. Vainikus ant kapo padėjo VLB Miesau apylinkė, 2040 ir 8593 LSCo lietuvių kuopos iš Darmstadto ir Kaiserslauterno; Vokiečių pensininkų draugijos vietos skyrius (jo pirmininkas prie kapo pasakė atsisveikinimo žodį), o taip pat atskiri tautiečiai ir vokiečiai. Buvo gimęs 1902.I.21 Šiaudinės kaime, Kidulių valsč.,Šakių apskr.

1941 buvo išvežtas Vokietijon, kur per visą karą sunkiai dirbo karo pramonėje Berlyne. Po karo tarnavo lietuvių darbo kuopose nuo pat jų įkūrimo iki atleidimo į pensiją 1967. Velionio artimieji likę Lietuvoje, bet su jais jokio ryšio neturėjo.

Bocholt - Lapkričio 16 mirė dėl sužalojimo eismo nelaimėje VLB Bocholto apylinkės narys Petras NORKUNAS. Palaidotas vietos kapinėse, dalyvaujant visai LB apylinkei. Buvo gimęs 1913.VIII.4 Utenoje. Iki mirties išliko viengungis.

----- xXx -----

J.GLEMŽA iš Bad Cannstatto - Hirsau,Vasario 16 gimnazijos bendrabučio statybai aukojo 200,--DM.

A.a.ERDMONO SIMONAIČIO paminklui statyti ir atsiminimams leisti aukojo:

Kun.K.Senkus iš Stuttgarto 50,--DM, VLB Romuvos apylinkė per pirmininką mokyt.S.Antanaitį 49,--DM, tėv.Alf.Bernatonis iš Dieburgo 30,--DM, J.Glemža iš Bad Cannstatto - Hirsau 20,--DM, dr.J.Griņius iš Müncheno ir J.Drūngilas iš Lauenburgo po 10,--DM.

I N F O R M A C I J O M S leisti aukojo:
Zigmas Vencius iš Heidesheimo 20,--DM,
Bern.Budreika, Alf.Mažeika ir St.Šinkus, visi iš Darmstadto, po 10,--DM. A č i ū .

----- xXx -----

V O K I E T I J O S L I E T U V I Ų B E N D R U O M E -
N Ė S V A L D Y B A sveikina visus LB na-
rius ir kitus tautiečius Kalėdų
švenčių proga.
Kalėdinės taikos, ramybės ir gražaus sugyvenimo nuotaikos telydi
mus į 1970 metus.

----- xXx -----

Lietuviškų šv. Kalėdų ir sėkmingų Naujųjų Metų visiems
V A S A R I O 16 G I M N A Z I J O S rėmėjams,
B A L F o darbuotojams ir mokinių tė-
vams linki
Gimnazijos kuratorijos valdyba,
Mokytojai, Mokiniai ir Ūkio
personalas.

----- xXx -----

Ateinančiais metais minėsime Lietuvos sovietinės okupacijos 30-ias metines. Ta proga St.Motuzas (2848 Vechta/Oldb.,Landwehrstr.1) išleido gražius atvirukus, kuriuos parduoda savikaina - po 10 pf. Atvirukams panaudojo savo drožinį, vaizduojantį pavergtą Lietuvą. Užsisakyti galima pas leidėją (už mažesnius kiekius galima atsilyginti pašto ženklais) arba pas mokyt.Fr.Skerį (684 Lampertheim-Hüttenfeld, Litauisches Gymnasium).